

Atqui introductum in utriusque contrahentis utilitatem, non debet huic obesse, dum alteri prodefit: *Quod autem pro communi utilitate inducum est, inquit Doctor Angelicus, non debet esse magis in gravamen unius, quam alterius; & ideo debet secundum aequalitatem inter eos contractus institui.* Alias communem commune non inesse, nec aequalitas, sine qua contractus iustitia stare nequit. Ergo Germano nihil ultra fortior accipere licet, quam alias nulla intercederet utilitas mutua, nec aequalitas iner ipsum qui praelegitum contractus premium quid acciperet, & Imberto cui danno effolutio quinquefaria ultra summa. Consequens hoc idem Sanctus Doctor elicet ex principio stabilito. Et ideo, inquit, si vel pretium excedat quantitatem valoris rei, vel e converso res excedat pretium; tollitur iustitia aequalitas.

Tertia objectio hoc contingit ratiocinio. *Sanctus Antoninus (a), ab omnibus Theologis admisus ait in omnibus rebus venalibus triplex inesse premium, scilicet, *Summum, medium, & infimum,**

(a) S. Antonius (a), ab omnibus Theologis admisus ait in omnibus rebus venalibus triplex inesse premium, scilicet, *Summum, medium, & infimum,*

(b) Cabassat, *Summum, medium, & infimum,* ut dicit Cabassatius (b). Atqui in contractibus Basiliice consiliis civilis inspicitur triplex hoc premium. Summum superbat fortem & sequebatur aequalitatem communem, pro circumstantia temporis. Medium erat pretium fortis in contractu designatum; & inum erat pretium, quo ex usu ordinario, & communis, peribat, modo quadrans, modo tertia pars, & quandoque plus, juxta maiorem vel minorem pecuniam inopiam, aut tempus, quo avidus vel lentus appetebat.

Reipondemus 1. Hoc ratiocinum esse inane & fallum penitus, nec praesenti casu accommodari. Nam hic Sanctus Archiepiscopus, dicens triplex distinguendam esse pretium rerum venalium, nulla ratione verba facit de iis, quarum premium sicut a Principe vel potestate publica praefixum; sed unice de iis, quarum legitimum premium penderat ab estimatione hominum communis, ut quea veneant in emporiis publicis, in tabernis, Mercatorum in apothecis, Negotiatorum, aut alibi, ut pauci, tene, frumentum, panis, vinum, fructus, zedes, preda, munera aut officia, innumeraque alia ad vitam, societatem civilem necessaria.

2. Posito non conceesso, contractus esse juxta atque alias res, que hoc triplex admittunt premium, non dicendum est forte esse premium medium; constat enim esse summum, utpote a Princeps praefixum Edicto sollempni, omnibus formulis ad Legem faciendo in Regno necessariis vestito.

Hanc quoque ob causam ait Sanctus Thomas (c), quando res venales, que mensurantur, minori vel majori habent pretio, in diversis locis, ob affluentiam aut inopiam, Magistratus esse ut vi autoritatis, que Princeps eos cohonestavit, legitimam prescribant mensuram, quam supergredi nemini licet. Mensuras rerum venalium necesse est in diversis locis esse diversas propter diversitatem copiae.

Insuper rerum quea magis abundant, conseruantur esse majores mensurae; in unoquoque tamen loco ad rectores civitatis pertinet determinare que sunt justae mensurae rerum venalium, per se conditionibus locorum & rerum: & ideo bas mensura, publica auctoritate, vel consuetudine instituta praeferre non licet. Peccatum est igitur non lervare mandatum hanc prescribens mensuram; premium rei vendite, a suprema auctoritate definitum, supergredi etiam non licet. Ergo ratiocinum juxta effatum, quo ntititur Germanus, conceptum, est falsum, ac proinde incasum fibi favere tentat.

Quarta objectio est Navarro excerptus; qui in Commentario de usuris (d), Sententia a nostra aliena adhaeret. Hoc ntititur fundamento, merces, quas vendori emptori offert, minoris esse pretii, secundum hoc vulgare Galuistarum dictum: *Merces ultrovis voleantur.* Quod valet, inquit, potissimum quum plurimi venditores, emptores vero perpauci adiunt: *Quia multisunt venditores talium, & pauci emptores; propter quod valor rerum vendendarum minus soleat.* Unde concludit ratione contraria licet, conscientia, pensionem annuum ultra fortior constitutam, quum plurimi emptores ad-

sunt vendentibus. Facetur difficultus esse in foro exteriori, ut permitti tamen quibusdam in circumstantiis, utendo cautionibus requisitis & pari in calo permisiss.

Manifestum est ex dictis in tertiam objectionem, principium Navarri non posse venditioni contractum accommodari. Nam primum, quo nititur, est datum spectat, fataentibus omnibus Galuistis, res vulgo & communiter venales, & merces, quae sunt venditari solite ad usum vita necessarios & commodos, & quarumque legitimum premium (e) ab hominum estimatione paterbit, ob carum, ut & pe-^{3. d. loco de quo} cunis, copiam, aut inopiam. Sed non viget in certo loco da-^{13. tit. 4.} opore, L.

manus damno afficitur inevitabilis contractus venditionis, accipiendo nummos indicationes, quae bodes est in illo. Cur igitur ipsi negaretur facultas recuperandi saltem damni partem, quod libi illaturam constat de prelio nummorum defecitionem in pecunia, qua Imbertus solvit.

Hec ultima ratio perinde fallax est ac premisso: nam Regni soli, regni iuribus, licet limitare premium nummorum pro labitu, & prout poscit suum, & Regni opus. Hec veritas negari nequit, & jus est extra dubium omnibus Principibus tunnus commune. Magna indicatio hodiernorum nummorum aureorum & argenteorum non est par, ut Germanus dicat premium, quo contractus solvit Imbertus, non square valorem; quum nummi aurei, Coronati, ceterique omnes universim in usum recipiebant sine minima repugnancia apud omnes & singulos, indicatione, quam valebant die, quo summa perolvit Imbertus; de qua convenienter interie, & Germanum venditorem. Non licet igitur defendere cum nulla affectio iniuria, ipsi perolvendo 2500. Libris contractum ex usu ordinario & communi nummorum: Rex quam iusterit solutionem, & voluntate ut aurum & argentum, quo sit, recipiat prout in illo esse solet. Addamus 1. constare Germanum, si solutionem receperit nummis Regis eam offerentis mensa Januario proximo, eam receptum paribus nummis, nec ullam ipsi fore querendi anam. Imbertus igitur intendit damnum sibi intulisse, Imbertum occasionem magnae nummorum indicationis arripiendo. 2. Similiter constare, Germanum ipsum aedium soluturum premium, de quo conveget, & eadem indicatione, nec venditori ullam fore querendi anam, nec ullam compensationem sperandam; & Germanum sperantes nullam conculsurum.

Infuper verum est decessioneum de nummorum precio, quam Germanus, si eos oiantes habeat in arca, illaturam damnum imponerum. Sed 1. potest se levare are alieno, si eo gravetur: aut quæstuelas efficer 2500. Libras emptio-^{4. Th. 2. 2. ad 3. 2. 2. 2. 2.} ne, societate, mercatura, aut alias 2. Hec decessio dependet ab auctoritate supremæ Principis, & ex aequo omnes attingit subditos, quorum enique privato damnum aliquod eo libentius est ferendum, quo ingens perceperint lucrum, quum Rex premium auxerit admodum, transferendo indicationem nummorum olim 30. Librarum ad 3. & Coronatos centum assuum æfariorū ad 6. Libras, reliquaque nummos pro rata. Quo iustitia domini Germano licet igitur Imberto imponere hoc damnum, quum ipse non sit illaturus; & damnum unice illatenet sit in eum, qui tempore decessioneis, futurum sit argenti signatus dominus, id est, Germanus solus, eiusdem factus, recipiendo ab Imberto solutionem contractus, juxta hoc Juris dictum: potest venditionem periclitum rei ad emporem perire.

Concludit igitur omnes rationes a Germano appositas, ipsi est colorum iniustitiae perpetrata, quam relarcere tenetur, reficiens Imberto 1250. Libras quæstus, quas ab eo percepit, propter legitimum contractus venditi premium.

C A S U S X L V.

ADRIANUS pecunia indigens, bona fide vendit Marciulo tunc jugerum prædiū 1000. Libris, vel pensionis annua contractum, cuius pars summa est lora, his duabus legibus: prior est; ut Adrianus sit redempturus, si placet, prædiū aut contractum intra quinquennium, Marciulo 1000. Libras reficiens: posterior est, ut Marciulus sit de sorte deducatur fructus & prædiū perceptos, aut fœnora pensionis annua accepta. Quod de re queritur, 1. Num aqua sit prior lex? (b) Lex. 2. (c) Leg. & seq. fundus a. & leg. si a. ten. Cod. de padiis &c. L. Si vis. & f. de padiis. (d) illos permittentes. si fundum parentis tui &c. l. 13. t. 5.

R E S P O N S.

Contractus venditionis, pacto redhibendi addito, est licet; hoc probat 1. Scriptura (b), & c. L. Si vis. & f. de padiis. (c) illos permittentes. si fundum parentis tui &c. l. 13. t. 5.

VERBERARE.

NON agitur de significacione generali hujus vocis, sed de peculiari, quae indigitur castigatio, quam merentur inferiores, ut Infantes, respecti-
ve ad parentes; Mariti respective ad uxores: & Domestici respective ad he-
ros. Oltendemus 1. Aliquando verberibus utendum certis in casibus, cum
verba, & minæ suum non producunt effectum 2. periculosa tamē esse ut
plurimum talem inferiorum castigationem quia ut homo, iræ aliquæ affecti-
bus obnoxius, & pronus est ad iram, perrarus est hujus correctionis usus
sine adjuncto impetu hujus affectus, nec sit cum ea charitate & moderamine,
quibus tegi potest peccatum verberantis alium, licet inferior sit, & bono agat animo.

CASUS PRIMUS.

QUINTINUS, cuius domestici sunt immorige-
ri & voluptuarii, quos severæ objurgationes non corrigit; Potestne abique ullo
peccato eos verberare, cum putat necesse, ut
eos corrigit?

RESPONS.

Potest, modo impetu affectus aut odio non
agatur. Ratio est, quia servus auctoritati & ju-
ridictioni sui heri subiectus, statim ac ejus famili-
tum assumpit, & ab eo stipendum recipit, &
quia hic heri suos curare debet domesticos, ut
proprios liberos. Negandum autem non est, pa-
tri jux eis suos castigandi liberos, & ad id, quan-
do necesse est, conscientia teneri, iuxta hoc Sa-
piens effat: (a) qui parcit virga, edit filium
sum; qui autem diligit illum, iustus erudit.

(a) Prov. 13.
24.
(b) Eccl. 23.

Item (b): Noli subiungere a pueri descriptum: si
enim percuties cum virga, non morieris. Tu vir-
ga percuties eum, & animam eius ad inferno libe-
rabis. Idem affirmandum de Herio erga seruum.
Ideo dicit iterum Sapiens: (c) Servo malevoli-
torum & compedes... quod si non obaudieris, cur-
ra illum compedibus... verum sine judicio nibil
facias grave.

(d) S. Th. 2.
4. q. 3. art. 2.
corp.

Blanc questionem sic decidimus cum Sancto
Thoma: (d) Per verberationem, inquit, nocumen-
tum quoddam infirmum corpori eius, qui verbera-
tur... nocumnam autem altius infirmare non licet
nisi per modum properū justitiam. Nullus autem ius-
tice punit aliquem, nisi sit eius iurisdictioni subiectus.
Et ideo verberare aliquem non licet, habent potes-
tatem aliquam super illum qui verberatur. Iste
in principio Sando Doctor statutum. Con-
clusio, quam elicit, haec est: Et quia filius sub-
ditur potest patris, & seruos potest domini, nō
licet potest verberare pater filium, & dominus fer-
rum, causa correctionis, & discipline (e).

(e) Idem do-
cer c. 72. art.
21. ad 2.

Cum affectus ad hanc correctionem plus con-
fert quam vera charitas, potissimum in dominis
erga seruos suos, periculose iis insinuat, nisi
eorum sapientia & moderatio moraliter sit mani-
cula. Ideo expedit legi confitum apostoli, vo-
lentis, ut domini minas, seruos suis intentatas
non exequantur, & errata, ab his commissa, si-
ce remittant (f): Et vos, domini, eadem facite
illis, remittentes minas, quia & illorum & vestrum
dominus est in celis. Quod non intelligendum est
de iis, qui in peccato perlant, & quos mina ab-
sterrere, & coram propensione mederi nequeant.

(f) Ephes. 6.
10.

CASUS II.
ULADISLAUS, Natalitus uxori sua fidus, ejus-
que adulterii, cum vicino quodam commissi,
conicis, eam metu verberans correcturus per-
cepit; Potestne abique peccato verberibus uti, cum
eius mina sunt inutiles?

RESPONS.

Si iste percipit suas objurgationes fuisse inuti-
les, & perlaus se uxorem verberibus ad melio-
rem emendationis frugem, neque salutem ejus,
in quem exercitur, producit, ut observat antiquum
Concilium Braccare in Lusitania habitum anno 675, a Gratiano (g) in suo Decreto
landatum, his verbis: Lexi verberus re-
centiam exhibet castigant; aperientur autem hi-
mis iaceptatio, nec correctionem recipi, nec
satutum. Procul dubio hoc nixi fundamen-
tum. Duceas Burgundia concesserunt uxoris
privilegium, ne verberarentur a maritis suis,
eius vi Parlamentum Divisio ene Arrestum
prolatus 6. Martin 1597. quo maritus duobus
coro-

praxi perdifficile. Ratio est, quia maritus iure
suam corrigit, & castigat uxorem, quam ejus
monitiones sunt inutiles. Dicit enim tenere in
casu & castigare; cum hoc ei permisum sit,
Glossa (g). Quod probat canon, quem a (g) Glossa in
Concilio Tolerano. I. (h) anno 402, habito, de-
promit, in quo imponit Clericis, ut suas ux-
ores adulteris suis inclusa habeant, &
eas jejuniis salutibus puniant. Accipiunt mariti
carum posse latenter necesse castigandi, ac
gandi in domo sua, ad jejuniis salutaria, non morti-
ficia, eas cogentes, at hoc Concilium. (i) Alia
Glossa (j) dicit marito, licet ipse in genere non
debet suam verberare uxorem, lictum est eam
justa cum moderatione castigare. Sed temperate
potest cum castigare, quia est de familia sua... si
eius dominus seruum. Tandem item Auditor hujus
Glossa (k) dicit alibi, virum posse suam verberare
uxorem, si omnibus indicat ad aliquod pec-
catum mortale patrandum. Si uxor Christiana per-
trahat virum ad peccatum mortale, verberet eam,
& castiget, si potest, & non confessari ei. Sed eo
progreedi, non debet maistus, nisi motus charita-
tis, & perfusus hunc rigorem fore suae uxori fa-
lature, cum qua ipsi agendum, ut cum phar-
netico, qui ligatur; & cum lethargico, cuius
corpori remedia apponuntur dolorifica, quibus for-
pot, que premunt, lethargum excitat, sit San-
ctus Augustinus, ambitus molitus; ambos amat (l). (l) S. Aug.
Hoc decisum convenit cum doctrina Angelici.
(m) Doctoris, dicenis, maritum, in cuius propo-
sitione, posse verberis addere verbera, cum ejus mi-
nis suo parentis effectu, his verbis: Peccatum for-
nicacionis in uxore potest corrigi non tantum tali
penitentia, (separatio quod thorum) sed etiam
verbis, & verbis.

Ceterum quam difficillime & per raro ea, quam
supponimus requisitam, agatur moderatione illo
in cau, & contra affectus lapidem emitunt contumeliam, & ea vulgo nascuntur scandala, litas, odia, aliquid gravissima mala; prudenter
non est hoc considerare viro, ut, in gratiam sue
corrigit uxoris, verberibus utatur. Revere,
si sic agis, memor sit illius eximiit effati, a
Sancto Gregorio Magno prolati (n): Disciplina
vel misericordia malum definitum, si una sine
altera tenetur. Cum necessario rigor demulceri
debeat lenitatem & moderationem: Misericordia est ex-
ego lenitatis cum severitate; faciendum quoddam
ex utraque temperamentum ut idem affiat Papa.
Nam nimis severitas ut plurimum neque melior
emendationis frugem, neque salutem ejus,
in quem exercitur, producit, ut observat antiquum
Concilium Braccare in Lusitania habitum
anno 675, a Gratiano (o) in suo Decreto
landatum, his verbis: Lexi verberus re-
centiam exhibet castigant; aperientur autem hi-
mis iaceptatio, nec correctionem recipi, nec
satutum.

(n) S. Greg.
1.39. Moral. 4.
in can. Dic-
tio. 1. art. 1.
corp.

(o) Concil.
in cap. 1. art.
1. ad 2.

(p) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(q) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(r) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(s) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(t) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(u) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(v) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(w) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(x) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(y) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(z) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(aa) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(bb) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(cc) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(dd) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ee) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ff) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(gg) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(hh) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ii) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(jj) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(kk) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ll) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(mm) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(nn) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(oo) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(pp) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(qq) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(rr) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ss) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(tt) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(uu) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(vv) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ww) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(xx) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(yy) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(zz) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(aa) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(bb) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(cc) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(dd) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ee) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ff) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(gg) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(hh) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ii) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(jj) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(kk) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ll) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(mm) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(nn) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(oo) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(pp) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(qq) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(rr) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ss) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(tt) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(uu) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(vv) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ww) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(xx) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(yy) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(zz) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(aa) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(bb) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(cc) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(dd) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ee) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ff) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(gg) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(hh) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ii) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(jj) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(kk) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ll) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(mm) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(nn) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(oo) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(pp) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(qq) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(rr) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ss) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(tt) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(uu) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(vv) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ww) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(xx) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(yy) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(zz) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(aa) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(bb) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(cc) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(dd) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ee) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ff) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(gg) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(hh) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ii) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(jj) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(kk) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ll) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(mm) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(nn) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(oo) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(pp) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(qq) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(rr) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ss) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(tt) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(uu) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(vv) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ww) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(xx) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(yy) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(zz) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(aa) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(bb) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(cc) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(dd) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ee) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ff) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(gg) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(hh) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ii) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(jj) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(kk) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ll) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(mm) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(nn) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(oo) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(pp) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(qq) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(rr) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ss) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(tt) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(uu) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(vv) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ww) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(xx) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(yy) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(zz) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(aa) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(bb) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(cc) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(dd) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ee) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ff) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(gg) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(hh) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ii) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(jj) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(kk) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ll) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(mm) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(nn) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(oo) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(pp) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(qq) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(rr) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ss) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(tt) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(uu) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(vv) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ww) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(xx) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(yy) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(zz) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(aa) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(bb) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(cc) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(dd) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ee) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ff) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(gg) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(hh) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ii) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(jj) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(kk) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ll) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(mm) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(nn) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(oo) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(pp) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(qq) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(rr) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ss) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(tt) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(uu) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(vv) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ww) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(xx) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(yy) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(zz) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(aa) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(bb) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(cc) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(dd) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ee) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ff) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(gg) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(hh) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ii) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(jj) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(kk) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ll) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(mm) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(nn) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(oo) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(pp) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(qq) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(rr) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ss) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(tt) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(uu) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(vv) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(ww) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(xx) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.

(yy) Idem quod
lib. lib. 10. art.
14. in corp.</

usu fuerit recepta in Gallia, ut patet ex Concilio Agathensi, a Sancto Celerio, Arelatensi Archipiscopo, & a 35. Episcopis habito an. 506. sedentem Pontifice Symmacho, & ultimo imperii Alarici, Gothorum Regis Ariani, anno. Clerici, inquit Patres hujus Concilii... (a) vestimenta etiam vel calcamenti eis, nisi que religionem decant uis, aut habeat non licet. Quod interdictum obicit vestem secularem & laicalem, ut clara est mens Concilii Matricensis I. an. 581. co-

(a) Concil. Agath. can. 10.
(b) Concil. Matric. can. 1.

(c) Concil. in Trullo can. 27.

(d) Canon. Nullius 2. 21.
9. 4.

(e) Concil. Trident. can. 14.
restor. c. 6.

(f) Zacharias in Episcopi.

(g) Sixtus V. in Bull. cum Sacrostatam 2. & 3.

ista hujus Bullae verba: „Hac nostra perpetua va- „lita Constitutione præcipimus, & mandamus „omnibus & quibuscumque Clericis, non solum „in sacris, sed etiam in aliis minoribus Ordini- „bus constitutis, & Clericali Tonfuram insignitis: „& nedum Ecclesiastica Beneficia qualiacumque, „etiam simplicia nunc & pro tempore obtinenti- „bus... verum etiam pensiones... ex quacumque „concessione, seu dispensatione Apostolica perci- „pientibus... ut ipi, & eorum similiis, quam- „tumvis exempti existant, & quo quis privilegio, „vel iniunctum gaudent... Tonfuram & habi- „tum Clericale, vespes scilicet talares, quacum- „que dilatione aut tergiversatione possit, de- „beant omnino... assumere, & jugiter deferre... „alioquin ipsos & ipsorum quilibet, qui quadam „gestandam habitum Clericalem... non obedie- „rint; prater alias penas contra eos infictas, „quibuscumque... Ecclesiastica beneficiis, etiam „simpliciis... neonon pensionibus... harum serie „ex certa nostra scientia, deque Apostolice po- „testatis plenitudine privamus, ac fine illa alia „monitione, citatione, iudicis decreto, ac mini- „sterio ipso facto privatos declaramus.“

S. Carolus Borromaeus eadem ratione interpreta- tur verba Concilii, dicens, vestitum Clericalem designare vestem simplicem ad talos usque demissam. En sermonem primam Synodi Provincialis, quam habuit Mediolan, statim post Concilium Trident. statim (b): „Externa vestis simplex, acta- laris erit. Sed quia dicere quis posset vestem exter- nae denotare pallium, non tunicam, hic Sanctus Bo- romaeus, part. a. cit. de Cletis vesti- tudine sequitur: „ad talos demissatur. Rursum idem in secunda Syno- dio, in eadem urbe Mediolano habita, mensie Ju- nio an. 1571. declarat, in qua dicit non indui tunica per longus tempus, peccatum esse gravissi- um, sibi servans ipsi abolutionem, ut eum pos- sita fecerit ait Archiepiscopus Valentinus. Hoc ejus verba (c): „Cum ad populi Christiani discipli- nam & religiorem conservandam sanctissimum Synodo Decre- tum Trident. Confutatio perpetuaque universa Ec- clesta uero, addunt Patres hujus Concilii, que in sacris fuerint, aut dignitates, perfornatus, officia, aut Beneficia qualiacumque Ecclesiastica obtinerint, si postquam ab Episcopo solam absolucionem, ut omnes reservarimus, eoque una cum illis quos Con- cilio nostro Provinciali nobis item reservarimus, hoc Decreto infra ordinem quodam descriptis explicari & promulgari volumus, &c. qui Clerici, item que- vis Ecclesiastica Beneficia obtinentes, habitum Cle- ricalem non induant.“

Ex hoc patet statuto istud peccatum a Cardinali Sanchez confiteri gravissimum; quum accentue iis, quorum abolutionem sibi servat. Et ut offendat haec verba, habitum clericalem non induant, deno- tate tunicam, & excludere tuniculam, in eadem Synodo declarat se permittere usum veltis brevioris Clericis, iter facientibus & certa lege. (1) Veltum esse decentem, & aperte eos fecerente a Laicis. 2. Poliquam venient ad locum optatum, indut tuni- ca, aliquando morantes (K): Clericis iter haben- tibus, inquit, quovis vestitu contradicunt: ut lices (K) Idem ib. at decentem tamquam illum, atque ejusmodi esse oportet, ex quo eos esse Ecclesiasticae ordinis homines agno- si facili posse. Cum vero eo... venerint, quo per- venire contendunt; etiamque locus non sit in nostra Diocesis finibus, talarem rogam... induant. Unde concludendum, si ob viarum aliperitatem uti li- ceat tunicula rur, non eamdem esse rationem deducuntur; quum idem causari nequeat, & (l)Authentica haec exceptio singularis firmiter interdictum generale, de non ali- juxta hoc commune effatum: Exceptio fr. nr re- gulam in casibus non exceptis (l).

Idem habent plura Concilia Gallica, post Tri- dentinum Concilium coacta: & ex iis Senones- se; Parisiis ann. 1528. habitum, Pontificis Cle- mente VII. sedente, quod, agentis de Clericis, in majoribus Ordinibus constitutis, aut Benefi- ciariis, habet (m) ut Burdigalense ann. 1583. art. 14.

(a) Ver.

(a) Con. (a) Vestes eorum sunt talares. Haberentiam Conci- Burdigal. Jan. lium Bituricensis, anno proxime sequento coactum 1583. tit. 21. (b) Clerici omnes tonfuram gerant.... vesti- tur. an. 1584. bus talarius utantur. Concilium Burdigalense, de Cleric. tit. an. 1624. (c) firmat statutum Concilii ann. 1583. 25. can. 2. (e) Concil. Burdigal. an. 1622. c. 23. & graviores ponit penas, potissimum Benefi- cio non gaudientibus inhabitatam futuram eo fruendi.

Ea mens Sixti V. Sancti Caroli & quatuor Syn- nodorum Provincialium laudatarum absolute con- fident veteri Concilio an. 572. collecto, cuius Decre- creum narrat Gratianus his verbis (d): „Nec o- poriet Clericos communem nutritare & ministrare; sed auctoritate, patenibus auribus & secundum Arco- talarem velum induere, ut sint in habitu ornato.“

Tot auctoritatibus adeo claris & tanti momenti, non putamus posse peccato purgari eos qui in facris & Beneficiis frumentis confundunt indi- tuncula; sed contra positi a proprio loci Episco- po compelli ut tunicam induant; & si perva- cates velint induere tuniculam & pallium brevius, posse merito addici penas, memoratis in Con- fessione Sixti V. in prima & secunda Synodus Bur- digalensis, & in pluribus aliis.

Nec juvat obsecere, ut Alexis in quæsto pro- posito, confundendem oppositam quorundam Cle- ricorum, minus eruditorum in hoc disciplina ar- ticulo. (m) Colloq. 3. Huic fundamento innixus doctus Theologus (n) Vefun. to. consultus num Beneficiarius de duobus provisus art. 1. Sacellis 400. aut 500. Librarum redditus, tene- (z) De Sante Beve to. 47. re tur togam induere talaram, & tonfuram insigni- ri, sub pena peccati mortalis, respondet affirmative, & excepti alibi (o) Parochos rurales, qui ipso (e) Identib. Judice induant tuniculam, domi, solum quam iporum Episcopum nullum promulgavit statutum prohibitorum.

C A S U S III.

Theodolphus Archipiscopas Ulyssippo- nensis, cum mandasset statuto Synodali omnibus Clericis Diocesanis, in Sacris Ordinibus consti- tutis, aut Beneficiariis, ut continuo tunicam & pallium talaria induerent in ubibus & oppidis ipsorum: Hyacinthus, Cathedralis Prae- centor, cui est iuridictio exterior in urbe, suburbis, & primo lapide civitatis primaria in Diece- si, ipsi a Theodolphi prædecessoribus concessa, aliud emisit statutum, quo Clericis, sua subiectibus jurisdictioni, permittit usum tuniculae, pallio ta- lari operte: in urbe; Jacobus, Clericus, sic indi- catus continuo incedit, peritus sibi liceo vi statuti a Superiori immediatolati. i. Potest ab- re statutum, illæsa conscientia?

R E S P O N S .

Jacobus sine peccato sic induere nequit tuni- culam, pallio talari tecnam, in urbe contra ma- nifestum Archipiscopi interdictum, obtendens statutum ab Ecclesiæ Cathedralis Praecentore edictum, hoc statuto perverto, inobedientiam non purgante peccati. (p) Hoc probatur duabus ar- gumentis plausibilibus. Primum: quia iuridi- cito huic Praecentori concessa fuit, ut Antiflenti juvaret in regenda Diecepsi, non in ejus statutis rescedendis aut debilitandis, statutis contrariis, & infamia in Archipiscopum inferenda. Secun- dum: quia hic Praecentor eo majori eti vituperio dignus, quo statutum suum a mente Ecclesiæ & Sanctorum Canonum, a multis Conciliis latorenum, est alienus, & contra Archipiscopi statutum iis profici congruit. Hic igitur Prae- centor sua abusus est iurisdictione, & eam perde- meruit, juxta hoc Innocentii III. effatum (q): Privilegium meretur amittere, qui concessa sibi ab- titus posebat.

Coufatur haec decisio Decretali quæ Leonii IV. tributum (r), qui dicit, illegitimum est De- cretum aut statutum, ab Archipresbytero latum, ut Episcopi statuto oppositum, Sic ut (Episco- pus) matrici Ecclesiæ prefaci, ita Accipitriæ officio Archi- presbyteri plebis, ut in nullo iubet Ecclesiastica soli- citudo. Cuncta tamen referant ad Episcopum, ne aliquid contra ius Decretum ordinare presumant. Haec verba Decretali; unde a simili concilendum, Cantori Ecclesiæ Episcopalis nullam esse faculta-

(p) De Sante Beve to. Cal. 49.

(q) In. iii. inc. lice. 18. regular. & transfruens ad relig. lib. 3. t.

(r) Leo Papa. (s) Episcop. stat. 1. art. 1. ut. (t) Concil. Se- nect. in De- creto motum.

Fons Tom. III. D d d 5 tem